

پژوهشگاه دانشهای بنیادی

آئین نامه آموزشی و پژوهشی

دوره های دکتری

تابستان ۱۳۸۵

فصل اول

کلیات

ماده ۱: تعریف

دوره دکتری Ph.D، بالاترین مقطع تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک می انجامد و مجموعه ای هماهنگ از فعالیتهای آموزشی و پژوهشی است.

ماده ۲: هدف

هدف از ایجاد دوره دکتری، تربیت افرادی است که با احاطه یافتن به آثار علمی در یک زمینه خاص و آشنا شدن با روشهای پیشرفته تحقیق و دست یابی به جدیدترین مبانی آموزش و پژوهش، بتوانند با نوآوری در زمینه های مختلف، در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش، در رشته تخصصی خود، موثر بوده و به تازه هائی در جهان دانش و فناوری دست یابند.

ماده ۳: محور اصلی

محور اصلی فعالیتهای دوره دکتری، پژوهش و کسب تبحر در یک رشته خاص است. از این رو آموزش وسیله ای برای برطرف کردن کاستی های علمی- تخصصی دانشجویان این دوره است، تا راه را برای وصول به اهداف دوره هموار سازد.

ماده ۴: مراحل دوره

دوره دکتری به دو مرحله آموزشی و پژوهشی تقسیم می شود.
مرحله آموزشی: از زمان پذیرفته شدن دانشجو آغاز و تا زمان گذراندن کلیه دروس و امتحان جامع و تدوین پیشنهاد پژوهشی ادامه می یابد.
مرحله پژوهشی: پس از مرحله آموزشی و تائید پیشنهاد پژوهشی آغاز و با تدوین رساله و دفاع از آن پایان می پذیرد.

تبصره:

لازم است دانشجویان دوره دکتری، تحقیقات اولیه مرحله پژوهشی خود را در مرحله آموزشی آغاز نمایند و حداکثر تا زمان برگزاری امتحان جامع نسبت به انتخاب استاد راهنما اقدام نمایند و تا یک ماه پس از قبولی در امتحان جامع موضوع یا حوزه_زمینه رساله دکتری خود را ارائه دهند که پس از این مرحله مجاز به ثبت نام در مرحله پژوهشی و تدوین رساله خواهند بود.

فصل دوم شرایط ورود

ماده ۵:

شرایط ورود به دوره دکتری عبارت است از:

۱. داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی مطابق با قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
۲. قبولی در آزمون ورود به دوره دکتری و احراز صلاحیت علمی در مصاحبه

تبصره ۱:

اعضای کمیته مصاحبه به پیشنهاد ریاست پژوهشکده مجری دوره و تأیید شورای علمی پژوهشکده انتخاب می شوند.

تبصره ۲:

دانش آموختگان کلیه رشته های تحصیلی امکان ادامه تحصیل در رشته مورد علاقه خود را دارند، منوط به اینکه حائز شرایط علمی امتحان ورودی باشند.

فصل سوم استاد راهنما

ماده ۶:

استاد راهنما با تقاضای دانشجو و موافقت کتبی استاد و تصویب شورای علمی پژوهشکده تعیین می گردد.

تبصره:

استاد راهنما، باید حتی المقدور در بدو ورود و حداکثر تا زمان برگزاری امتحان جامع تعیین شود. تا زمانی که استاد راهنما انتخاب نشده است، ریاست پژوهشکده وظایف استاد راهنما را بر عهده می گیرد.

ماده ۷:

تشخیص شورای علمی پژوهشکده در انتخاب و تأیید استاد راهنما کافی است.

فصل چهارم مرحله آموزشی

ماده ۸:

دانشجویانی که برای دوره دکتری ثبت نام می نمایند، بسته به میزان دروس مورد نیاز رشته موظف اند حداقل ۱۸ واحد درسی را با نظر استاد راهنما مطابق برنامه مصوب شورای علمی پژوهشکده در مدت مجاز دوره، با موفقیت بگذرانند.

تبصره ۱:

اگر دانشجویی، تعدادی از واحدهای درسی لازم را در دوره کارشناسی ارشد نگذرانده باشد، موظف است به تشخیص پژوهشکده کمبود واحدهای درسی خود را در مرحله آموزشی جبران نماید.

حداکثر تعداد واحدهای جبرانی ۱۰ واحد می باشد.

حداقل نمره قبولی در هر درس جبرانی، بدون احتساب در میانگین کل دانشجو ۱۴ از ۲۰ است.

به ازاء گذراندن حداقل ۸ واحد جبرانی، یک نیمسال تحصیلی به مدت مجاز مرحله آموزشی افزوده می شود.

تبصره ۲:

جبرانی یا اصلی بودن درس باید هنگام ثبت نام در فرم مربوطه مشخص شود.

تبصره ۳:

دانشجو باید تا قبل از پایان مرحله آموزشی، تسلط خود را به زبان انگلیسی از طریق شرکت در یکی از آزمون های مورد تائید شورای علمی پژوهشکده و کسب حد نصاب نمره قبولی، به اثبات برساند.

ماده ۹:

مجموع واحدهای درسی دوره دکتری حداکثر ۴۴ واحد می باشد.

تبصره :

در مرحله آموزشی، دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی بین ۶ تا ۱۲ واحد درسی از دروس مرحله آموزشی را انتخاب و ثبت نام نماید، مگر آنکه تعداد واحد های درسی باقی مانده

کمتر از ۶ واحد باشد. (موارد خاص _ اخذ واحد کمتر یا بیشتر _ نیاز به مجوز شورای آموزشی پژوهشگاه دارد.)

ماده ۱۰:

طول مدت مجاز مرحله آموزشی حداکثر ۶ نیمسال تحصیلی است. چنانچه دانشجو نتواند در این مدت، مرحله آموزشی را به پایان برساند، از ادامه تحصیلی محروم می شود.

ماده ۱۱:

حداقل نمره قبولی در هر درس نمره ۱۴ از ۲۰ است و حداقل میانگین کل قابل قبول نمره ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین صرفاً براساس نمره های واحدهای اصلی آموزشی اخذ شده (به غیر از دروس جبرانی) محاسبه می شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد بنا به تشخیص استاد راهنما، دانشجو مجاز است حداکثر ۶ واحد آموزشی را با توجه به سقف زمانی مرحله آموزشی دوره دکتری، برای جبران میانگین کل بگذراند.

ماده ۱۲:

چنانچه میانگین نمره های دروس در دو نیمسال (متوالی یا غیر متوالی) یا در کل مرحله آموزشی به ۱۶ نرسد، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود.

فصل پنجم امتحان جامع

ماده ۱۳:

شرایط و نحوه برگزاری امتحان جامع بر اساس ضوابط داخلی هر پژوهشکده می باشد. امتحان جامع زیر نظر شورای علمی پژوهشکده و توسط کمیته امتحان جامع مرکب از ۶ نفر به شرح زیر برگزار می شود:

- استاد راهنما

- ریاست پژوهشکده یا نماینده ایشان

- چهار نفر به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای علمی پژوهشکده

جلسه با حضور حداقل ۵ نفر رسمیت پیدا می کند.

ماده ۱۴:

دانشجویانی که ۱۲ واحد از دروس مرحله آموزشی را با موفقیت گذرانده باشند و میانگین کل نمرات آنها از ۱۶ کمتر نباشد، می توانند در اولین فرصت در امتحان جامعی که به پیشنهاد استاد راهنما، توسط پژوهشکده برگزار می شود ثبت نام نمایند.

تبصره:

پژوهشکده موظف است حداقل یک ماه قبل از برگزاری امتحان جامع، مراتب را کتبا به شورای آموزشی پژوهشگاه اطلاع دهد.

ماده ۱۵:

پژوهشکده موظف است نتیجه قبولی یا عدم قبولی دانشجویان در امتحان جامع را حداکثر دو هفته پس از برگزاری امتحان، به معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه ارسال نماید.

تبصره ۱:

در صورت عدم قبولی در امتحان جامع، دانشجو فقط یک بار دیگر مجاز به شرکت در آزمون امتحان جامع می باشد. پس از دو بار شرکت در امتحان جامع و عدم قبولی، دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم است.

آخرین مهلت قبولی در آزمون امتحان جامع پایان نیمسال ششم تحصیلی می باشد.

تبصره ۲:

به دانشجویانی که امتحان جامع را با موفقیت گذرانده باشند و به هر دلیل از ادامه تحصیل منصرف شوند، یا موفق به اتمام دوره نشوند، گواهینامه ای مبنی بر گذراندن دوره آموزشی (براساس کارنامه تحصیلی دانشجو) صادر خواهد شد و در اختیار وی قرار خواهد گرفت.

فصل ششم

دفاع از پیشنهاد پژوهشی (Research Proposal)

ماده ۱۶:

دانشجو حداکثر تا یک ماه پس از امتحان جامع در چهارچوب مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، باید پیشنهاد پژوهشی خود را در حضور کمیته امتحان جامع به تائید پژوهشکده برساند.

ماده ۱۷:

چنانچه دانشجو نتواند در زمان مقرر (یک ماه پس از امتحان جامع) ، پیشنهاد پژوهشی خود را به تائید پژوهشکده برساند، می تواند زمان مذکور را با موافقت استاد راهنما و تصویب شورای علمی پژوهشکده حداکثر به مدت یک نیمسال تحصیلی، با رعایت سقف زمانی کل دوره دکتری، به تعویق اندازد. مراتب باید به اطلاع شورای آموزشی پژوهشگاه و معاونت پژوهشی پژوهشگاه نیز رسانیده شود.

در صورت عدم موفقیت یا گذشت مهلت زمانی دوم ، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می شود و در صورت درخواست کتبی می تواند گواهی مبنی بر گذراندن دوره آموزشی دریافت نماید.

ماده ۱۸:

پژوهشکده موظف است نتیجه تائید یا عدم تائید پیشنهاد پژوهشی دانشجو را حداکثر ظرف مدت دو هفته پس از برگزاری جلسه دفاع، به معاونت پژوهشی پژوهشگاه ارسال نماید.

فصل هفتم

مرحله پژوهشی و تدوین رساله

ماده ۱۹:

ثبت نام دانشجو در مرحله پژوهشی دوره دکتری، پس از قبولی در امتحان جامع و تأیید پیشنهاد پژوهشی صورت می‌گیرد.

ماده ۲۰:

تعداد واحدهای رساله در مرحله پژوهشی حداکثر ۲۴ واحد است. تا پایان ارائه رساله، دانشجو باید در هر ترم در یک واحد سمینار تخصصی ثبت نام نموده و مشارکت نماید و نمره "قبول" یا "عدم قبولی" را کسب نماید. نمره قبولی در تمام سمینارها لازمه اجازه دفاع از رساله می‌باشد.

ماده ۲۱:

تمام فعالیت‌های علمی و پژوهشی دانشجو، در مرحله پژوهشی و تدوین رساله، باید با هدایت و نظارت اساتید راهنما صورت گیرد. در صورتی که استاد راهنما از نحوه کار دانشجو راضی نباشد، مراتب را به شورای علمی پژوهشکده منعکس نموده و شورا در مورد ادامه یا عدم ادامه کار دانشجو تصمیم‌گیری می‌نماید.

ماده ۲۲:

پس از پذیرش مقاله‌های مستخرج از رساله در مجله با اعتبار بین‌المللی، تدوین رساله و تأیید کیفیت علمی و صحت مطالب آن از طرف استاد راهنما و داور تعیین شده از طرف شورای علمی پژوهشکده، دفاع از رساله در حضور هیات داوران رساله صورت می‌گیرد. رساله باید به طور کامل، حداقل یک ماه قبل از تاریخ دفاع به هیات داوران که توسط شورای علمی پژوهشکده تعیین شده است تحویل گردد.

تبصره ۱:

در رشته های خاص برای اجازه دفاع از رساله، تشخیص اعتبار مجلات بین المللی برای چاپ مقاله یا مقالات به عهده پژوهشکده مربوطه و تأیید نهایی شورای آموزشی پژوهشگاه خواهد بود.

تبصره ۲:

پژوهشکده موظف است، حداقل یک ماه قبل از برگزاری دفاع از رساله دانشجوی، تاریخ برگزاری دفاع از رساله و اسامی هیات داوران را به معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه اعلام نماید.

ماده ۲۳:

هیات داوران رساله مرکب از حداقل ۶ نفر به شرح زیر است:

۱- استاد راهنما (بدون حق رای)

۲- اساتید همکار یا مشاور (در صورتی که اساتید همکار یا مشاور انتخاب نشده باشند ۲ عضو هیات علمی به پیشنهاد استاد راهنما و رئیس پژوهشکده و تأیید شورای علمی پژوهشکده)

۳- ۳ نفر از اعضای هیات علمی و یا پژوهشگران داخل یا خارج از کشور که حداقل یکی از آنها از اعضای پژوهشگاه نباشد.

تبصره:

ریاست جلسه برعهده معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی و یا نماینده ایشان به غیر از استاد راهنما و رئیس پژوهشکده است .

ماده ۲۴:

جلسه دفاع از رساله با حضور استاد راهنما، رئیس جلسه و حداقل ۳ تن دیگر از اعضای هیات داوران (شامل ممتحن خارج از پژوهشگاه) که دارای حق رای می باشند، رسمیت می یابد.

ماده ۲۵:

ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

- قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، یا خوب)
- غیرقابل قبول

ملاک تصمیم‌گیری در خصوص قبول یا رد کردن رساله، رای موافق حداقل $\frac{2}{3}$ از اعضای هیات داوران، و برای تعیین امتیاز آن، رای موافق اکثریت نسبی آنها است.

تبصره:

چنانچه رساله دانشجو "غیر قابل قبول" ارزیابی شود بنا به تشخیص هیات داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه (به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل (ماده ۲۸) بیشتر نشود) اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع نماید.

چنانچه رساله دانشجو دو بار "غیر قابل قبول" ارزیابی شود دانشجو از ادامه تحصیل محروم خواهد شد

ماده ۲۶:

رای نهایی گزارش دفاع از رساله که به امضاء هیات داوران رسیده است به همراه یک نسخه از رساله، حداکثر پس از سه ماه از تاریخ دفاع توسط پژوهشگر مربوطه به معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی ارسال می‌گردد.

تبصره:

گزارش دفاع از رساله باید در نخستین صفحات رساله درج شود.

ماده ۲۷:

در صورت بروز هر گونه مشکلی پژوهشگر، استاد راهنما و دانشجو می‌توانند در چهارچوب آئین نامه، تقاضای رسیدگی توسط شورای آموزشی پژوهشگاه را بنمایند.

فصل هشتم

مهلت های زمانی تحصیل در دوره دکتری

ماده ۲۸:

مدت مجاز تحصیل در دوره دکتری ۴/۵ سال است. شورای علمی پژوهشکده می تواند در موارد استثنایی به پیشنهاد استاد راهنما، حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به مدت مجاز تحصیل دانشجو اضافه نماید. چنانچه دانشجو نتواند رساله خود را در حداکثر مدت ۵/۵ سال (بدون احتساب مرخصی تحصیلی) تکمیل و از آن دفاع نماید، از ادامه تحصیل در دوره محروم می شود. حداقل مدت تحصیل در دوره دکتری ۳ سال (۶ نیمسال) می باشد. در موارد استثنایی، تحصیل در مدت زمانی کمتر و یا طولانی تر از مدت مجاز تحصیل (عللی خارج از اختیار دانشجو و یا بروز مشکلات غیر قابل پیش بینی و ...) نظر شورای آموزشی پژوهشگاه نافذ خواهد بود.

ماده ۲۹:

تحصیل در دوره دکتری در پژوهشگاه تمام وقت است و دانشجو نمی تواند به کار خارج از پژوهشکده بپردازد، اشتغال خارج از پژوهشکده بدون اطلاع و تأیید پژوهشکده، به منزله انصراف از تحصیل می باشد.

ماده ۳۰:

عدم ثبت نام یا ثبت رساله در زمان مقرر، به منزله انصراف دانشجو از تحصیل تلقی می شود. در موارد استثنایی که دانشجو عذر موجهی (به تشخیص شورای علمی پژوهشکده) داشته باشد، می تواند با موافقت پژوهشکده ثبت نام یا ثبت رساله با تأخیر نماید.

تبصره:

چنانچه دانشجویی در بیش از ۲ نیمسال تحصیلی بدون عذر موجه (به تشخیص شورای علمی پژوهشکده) ثبت نام نداشته باشد از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم خواهد شد.

ماده ۳۱:

شرایط استفاده از مرخصی تحصیلی بر اساس ضوابط داخلی هر پژوهشکده و تشخیص شورای علمی آن پژوهشکده می باشد.